

ВИЩА КВАЛІФІКАЦІЙНА КОМІСІЯ СУДДІВ УКРАЇНИ

01 лютого 2019 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я № 154/вс-19

Вища кваліфікаційна комісія суддів України у складі колегії:

головуючого - Устименко В.Є.,

членів Комісії: Луцюка П.С., Шиловой Т.С.,

розглянувши питання про проведення співбесіди за результатами дослідження досьє кандидата Поляк Олени Іванівни на зайняття вакантної посади судді Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду у межах процедури конкурсу, оголошеного Вищою кваліфікаційною комісією суддів України 02 серпня 2019 року,

встановила:

Рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (далі – Комісія) від 02 серпня 2018 року № 185/зп-18 оголошено конкурс на зайняття 78 вакантних посад суддів касаційних судів у складі Верховного Суду, з яких 16 посад до Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду.

Поляк О.І. 11 вересня 2018 року звернулася до Комісії із заявою про проведення стосовно неї кваліфікаційного оцінювання для участі в конкурсі на посаду судді Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду за спеціальною процедурою призначення.

Комісією 08 жовтня 2018 року ухвалено рішення № 90/вс-18, зокрема, про допуск Поляк О.І. до проходження кваліфікаційного оцінювання для участі в конкурсі на посади суддів Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду.

Рішенням Комісії від 18 жовтня 2018 року № 231/зп-18 призначено кваліфікаційне оцінювання 121 кандидата на зайняття 16 вакантних посад Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду, зокрема Поляк О.І.

Згідно з пунктом 4 частини п'ятої статті 81 Закону України від 02 червня 2016 року № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів» (далі – Закон) за результатами кваліфікаційного оцінювання кандидата на посаду судді вищого спеціалізованого суду або Верховного Суду Вища кваліфікаційна комісія суддів України ухвалює рішення про підтвердження або непідтвердження здатності

такого кандидата здійснювати правосуддя у відповідному суді та визначає його рейтинг для участі у конкурсі.

Згідно з частинами першою та другою статті 83 Закону кваліфікаційне оцінювання проводиться Комісією з метою визначення здатності кандидата на посаду судді здійснювати правосуддя у відповідному суді за визначеними законом критеріями. Такими критеріями є: компетентність (професійна, особиста, соціальна тощо), професійна етика та добросовісність.

Відповідно до пункту 1 глави 6 розділу II Положення про порядок та методологію кваліфікаційного оцінювання, показники відповідності критеріям кваліфікаційного оцінювання та засоби їх встановлення, затвердженого рішенням Комісії від 03 листопада 2016 року № 143/зп-16 (далі – Положення), встановлення відповідності кандидата на посаду судді критеріям кваліфікаційного оцінювання здійснюється членами Комісії за їх внутрішнім переконанням відповідно до результатів кваліфікаційного оцінювання.

Згідно зі статтею 85 Закону кваліфікаційне оцінювання проходить у два етапи: 1) складення іспиту; 2) дослідження досьє та проведення співбесіди.

На першому етапі кваліфікаційного оцінювання Поляк О.І. за результатами анонімного письмового тестування набрала 88,5 бала, за виконання практичного завдання – 89 балів. Згідно з рішенням Комісії від 20 грудня 2017 року № 322/зп-18 є такою, що допущена до другого етапу кваліфікаційного оцінювання «Дослідження досьє та проведення співбесіди».

Відповідно пункту 20 розділу III Положення під час співбесіди обов'язковому обговоренню із суддею (кандидатом) підлягають дані щодо його відповідності критеріям професійної етики та добросовісності.

Оцінюючи кандидата на посаду судді касаційного суду у складі Верховного Суду за критеріями «Професійна етика» та «Добросовісність», Комісія враховує, що громадянським суспільством та законодавством презюмується наявність у суддів Верховного Суду не лише найвищої кваліфікації, але й відповідного рівня моральних якостей та чеснот, що відповідатимуть їх соціальній функції.

Стандарти етичної поведінки суддів, що адресовані суддям та судовим органам для використання як базових принципів регламентації поведінки суддів, визначені, зокрема, у Бангалорських принципах поведінки суддів від 19 травня 2006 року, схвалених Резолюцією Економічної та Соціальної Ради ООН від 27 липня 2006 року № 2006/23 (далі – Бангалорські принципи поведінки суддів).

Цими міжнародними стандартами у сфері судочинства утверджено, що довіра суспільства до судової системи, а також до авторитету судової системи в питаннях моралі, чесності та непідкупності судових органів посідає першочергове місце в сучасному демократичному суспільстві. Суддя виявляє та підтримує високі стандарти поведінки суддів з метою укріплення суспільної довіри до судових органів, що має першочергове значення для підтримки незалежності судових органів.

Стосовно реалізації принципів чесності та непідкупності у Бангалорських принципах поведінки суддів зазначено, зокрема, що суддя демонструє

поведінку, бездоганну навіть з точки зору стороннього спостерігача. Спосіб дій та поведінка судді мають підтримувати впевненість суспільства в чесності та невідкупності судових органів.

Ці основоположні принципи впроваджені у національну систему правил і норм, що формують моральний аспект поведінки суддів та викладені, зокрема, у Кодексі суддівської етики, затвердженому у новій редакції рішенням XI (чергового) з'їзду суддів України від 22 лютого 2013 року (далі – Кодекс суддівської етики).

За загальними правилами Кодексу суддівської етики судді зобов'язані демонструвати і пропагувати високі стандарти поведінки, у зв'язку з чим добровільно беруть на себе більш істотні обмеження, пов'язані з дотриманням етичних норм як у поведінці під час здійснення правосуддя, так і в позасудовій поведінці.

Громадською радою доброчесності 21 січня 2019 року затверджено висновок про невідповідність кандидата на посаду судді Верховного Суду Поляк О.І. критеріям доброчесності та професійної етики.

Під час проведення співбесіди, заслухавши уповноваженого представника Громадської ради доброчесності та кандидата, Комісія встановила таке.

У деклараціях про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за 2013-2015 роки та в деклараціях особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за 2015 – 2017 роки Поляк О.І. у розділі «Об'єкти нерухомості» задекларовано спільну власність з чоловіком Удовиченком О.С. (у пропорції 50/50) на квартиру загальною площею 198 кв.м у м. Києві. Дата набуття права власності 10 серпня 2010 року.

За даними Національного антикорупційного бюро України квартира загальною площею 198,4 кв.м у м. Києві належить Удовиченко О.Я. (матері чоловіка), право власності набуто 28 березня 2009 року за договором купівлі-продажу. На час укладення договору купівлі-продажу вартість вказаної квартири становила 2 615 500 грн.

Слід зазначити, що квартира придбана Удовиченко О.Я. у ТОВ «Віолент-Інвест», співзасновником якого вона була до 12 вересня 2008 року (статутний капітал 700 000 грн, частка Удовиченко О.Я. 560 000 грн).

Поляк О.І. пояснила, що Удовиченко О.Я. за договором міни від 28 вересня 2010 року передала зазначену квартиру у власність у рівних частинах Поляк О.І. та її чоловіку.

Відповідно до договору міни квартири від 28 вересня 2010 року сторони оцінили житло, що належить їм, таким чином:

- квартири у м. Харкові загальною площею 18,7 кв.м, 93,3 кв.м, 73,7 кв.м на суму 1 547 274 грн;

- квартиру у м. Києві 198,4 кв.м на суму 1 544 548 грн.

Квартири у м. Харкові, що були об'єктом договору міни, розташовані за однією адресою. Право власності, на квартири набуто:

- кандидатом - на квартиру загальною площею 18,7 кв.м за договором купівлі-продажу від 14 вересня 2007 року;

чоловіком кандидата - на квартиру загальною площею 93,3 кв.м за договором купівлі-продажу від 14 вересня 2007 року;

чоловіком кандидата - на квартиру загальною площею 73,7 кв.м за договором дарування Удовиченко О.Я. від 24 вересня 2004 року.

Кандидат Поляк О.І. пояснила, що квартира загальною площею 198,4 кв.м у м. Києві була придбана для спільного проживання її сім'ї та матері чоловіка, однак у цій квартирі Удовиченко О.Я. не проживала. Квартира купувалася з відстроченням платежу на десять років. Кошти для першого внеску були лише у матері чоловіка (приблизно 30 000 доларів США), тому право власності було оформлене на неї. Кошти для першого внеску мати чоловіка заощадила та частково надала сестра чоловіка, яка проживає в Російській Федерації (підтверджувальні документи не надано).

Наявні обґрунтовані сумніви щодо джерел походження грошових коштів матері чоловіка для купівлі квартири загальною площею 198,4 кв.м у м. Києві, зокрема для сплати першого внеску та внесення платежів до вересня 2010 року. Відповідно до інформації, зазначеної Поляк О.І. в анкеті кандидата на посаду, Удовиченко О.Я. - мати чоловіка, _____ року народження, пенсіонер, працювала в Універсамі № 9 м. Харкова прибиральницею, станом на 11 вересня 2018 року проживає в Російській Федерації. Національним антикорупційним бюро України повідомлено, що у 2004 році Удовиченко О.Я. подарувала своєму синові Удовиченку О.С. квартиру загальною площею 73,7 кв.м у м. Харкові та у 2006 році внесла до статутного капіталу ТОВ «Віолент-Інвест» 560 000 грн.

Окрім того, кандидат Поляк О.І. повідомила, що після набуття у вересні 2010 року права власності на квартиру 198,4 кв.м у м. Києві, вона з чоловіком вносила платежі за укладеним його матір'ю договором купівлі-продажу цієї квартири від 28 березня 2009 року. Станом на 2019 рік залишилося сплатити 300 000 грн.

Поляк О.І. не конкретизувала коли, які суми сплачені за квартиру та не надала на підтвердження зазначених фактів жодних документів.

Пояснення кандидата Поляк О.І. щодо способу здійснення платежів та розмірів сплачених коштів розстроченого (відстроченого) платежу за договором купівлі-продажу зазначеної квартири є суперечливими.

Слід зазначити, що в деклараціях особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за 2012-2017 роки Поляк О.І. не зазначала будь-яких фінансових зобов'язань, надання позики чи безповоротної грошової допомоги третій особі. Відсутність у деклараціях такої інформації пояснила тим, що сплачувати за квартиру відповідно до договору купівлі-продажу від 28 березня 2009 року має матір чоловіка.

Отже, наявні обґрунтовані сумніви щодо доброчесності Поляк О.І., зокрема в питаннях, пов'язаних із декларуванням майнових прав та фінансових зобов'язань подружжя.

Громадська рада доброчесності вказує на те, що матері кандидата належать об'єкти нерухомості та земельні ділянки в с. Борсуків

Чернігівської обл., що становлять єдину територію, на якій розташовані будівлі, а також нежитлові приміщення загальною площею 89,6 кв.м у м. Києві.

За інформацією Національного антикорупційного бюро України протягом 2007-2013 років батьки набули у власність два будинки загальною площею 59,8 кв.м (2007 рік) та 57,6 кв.м (2011 рік); дві земельні ділянки загальною площею 0,648 га та 0,25 га (2011 рік) у с. Борсуків Чернігівської обл.; квартиру загальною площею 90,2 кв.м у м. Харкові (2009 рік); нежитлове приміщення загальною площею 89,6 кв.м у м. Києві (2013 рік) вартістю 599 270 грн; два транспортні засоби - Hyundai Tucson 2011 року випуску (2011 рік) та Chevrolet Niva 2005 року випуску (2008 рік).

Окрім того, за цей період батьки оформили право власності на частину нежитлового приміщення загальною площею 68,2 кв.м у м. Харкові (2009 рік), чотири земельні ділянки площею 0,25 га, 0,0955 га, 2,00 га, 0,204 га в Чернігівській обл., будинок загальною площею 48,4 кв.м у с. Борсуків Чернігівської обл.

Поляк О.І. пояснила, що батько й мати усе життя працювали на заводі залізобетонних конструкцій. Батько мав достойну заробітну плату, на пенсії займався підприємницькою діяльністю.

Поляк О.І. надала копії податкових декларацій, відповідно до яких її батько Хоменко І.С. протягом 2012-2013 років отримав дохід у сумі 271 400 грн. Також, надано розписку у простій письмовій формі від 20 грудня 2017 року про повернення матір'ю кандидата Поляк О.І. позики, наданої ОСОБА_1 15 січня 2013 року її батькові (помер 01 жовтня 2013 року) у сумі 270 000 грн.

Слід зазначити, що вартість тільки одного об'єкта нерухомості у м. Києві площею 89,6 кв.м, придбаного у 2013 році, становить 599 270 грн.

З огляду на викладене наявні обґрунтовані сумніви щодо джерел походження грошових коштів батьків кандидата для придбання зазначеного рухомого та нерухомого майна.

Відповідно до декларацій особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за 2015-2017 роки кандидат Поляк О.І. з 24 січня 2008 року користується транспортним засобом Mercedes-Benz ML 350 2007 року випуску, власником якого є ОСОБА_1.

Поляк О.І. пояснила, що користується транспортним засобом за згодою, ОСОБА_1, який є близьким другом її чоловіка.

В електронних майнових деклараціях за 2015-2016 роки Поляк О.І. вказала право користування її чоловіком Удовиченком О.С. та ОСОБА_2 (35 кв.м. кожен) квартирою у м. Києві, що належить Київській міській раді загальною площею 75,2 кв.м. Відповідно до декларації кандидата на посаду за 2017 рік ОСОБА_2 (_____року народження), 08 грудня 2017 року набуто право власності на цю квартиру.

Кандидат пояснила, що її чоловік Удовиченко О.С. у лютому 2004 року був обраний Верховною Радою України суддею Вищого господарського суду України, у зв'язку з чим переїхав із м. Харкова, де працював суддею

Харківського апеляційного господарського суду, до м. Києва. Чоловік перебував на квартирному обліку у Вищому господарському суді України та у 2007 році отримав ордер від 30 липня 2007 року № НОМЕР_1 на зайняття житлового приміщення жилою площею 34,9 кв.м (загальною площею 75,2 кв.м) у м. Києві на склад сім'ї: Удовиченко О.С. та ОСОБА_2. Зазначена квартира не мала статусу службової. Оскільки чоловіком уже було використано право на приватизацію державного житлового фонду, квартира площею 75,2 кв.м у м. Києві у 2017 році приватизована ОСОБА_2.

Поляк О.І. стверджує, що з 01 жовтня 2004 року (дата реєстрації шлюбу з Удовиченком О.С.) вона з чоловіком, ІНФОРМАЦІЯ_1 ОСОБА_3 та ОСОБА_2 (ІНФОРМАЦІЯ_2) проживали у квартирі загальною площею 69,8 кв.м у м. Києві, що була надана їй та ОСОБА_3 для поліпшення житлових умов (ордер на жиле приміщення від 26 березня 2002 року № НОМЕР_2). Надалі зазначена квартира приватизована Поляк О.І. та ОСОБА_3 (свідоцтво про право власності на житло від 12 листопада 2007 року).

З 2010 року сім'я (Поляк О.І., її чоловік та ІНФОРМАЦІЯ_3 – ОСОБА_3, ОСОБА_2) проживала у квартирі загальною площею 198,4 кв.м у м. Києві, право власності на яку набуто кандидатом та її чоловіком у рівних частинах за договором міни від 28 вересня 2010 року (у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно відсутні відомості про право власності кандидата та її чоловіка на зазначену квартиру).

Відповідно до частини четвертої статті 5 Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду» право на приватизацію квартир (будинків) державного житлового фонду з використанням житлових чеків одержують громадяни України, які постійно проживають в цих квартирах (будинках).

Враховуючи надані Поляк О.І. пояснення, факт проживання чоловіка та ІНФОРМАЦІЯ_4 кандидата у квартирі загальною площею 75,2 кв.м у м. Києві не підтверджено. Крім того, у власності кандидата Поляк О.І. та її чоловіка станом на 2017 рік перебували дві квартири у м. Києві площею 69,8 кв.м та 198,4 кв.м.

Громадська рада доброчесності також зазначає, що відповідно до повідомлень у засобах масової інформації за 2013 рік чоловік Поляк О.І. користується коштовним годинником Vacheron Constantin The Jubile вартістю орієнтовно 41 500 доларів США. В майнових деклараціях Поляк О.І. за 2013—2017 роки зазначений годинник не задекларовано, також не задекларовано і доходу від відчуження годинника.

Поляк О.І. пояснила, що чоловік купив підроблену модель годинника Vacheron Constantin The Jubile, яка коштує приблизно 300 доларів США. Однак джерела походження такої інформації не було підтверджено.

Так, відповідно до статей 1, 3, 18 Кодексу суддівської етики суддя повинен бути прикладом неухильного додержання вимог закону і принципу верховенства права, присяги судді, а також дотримання високих стандартів поведінки з метою зміцнення довіри громадян у чесність, незалежність,

неупередженість та справедливість суду.

Суддя має докладати всіх зусиль до того, щоб, на думку розсудливої, законослухняної та поінформованої людини, його поведінка була бездоганною.

Суддя повинен бути обізнаним про свої майнові інтереси та вживати розумних заходів для того, щоб бути обізнаним про майнові інтереси членів своєї сім'ї.

Відповідно до Роз'яснень Кодексу суддівської етики, затверджених рішенням Ради суддів України від 04 лютого 2016 року № 1, суддя повинен уникати порушень етики та всього того, що виглядає як порушення етики, в усіх видах його діяльності - як у професійній, так і в приватній. Бездоганна поведінка суддів означає уникнення порушень норм етики та недопущення створення враження їх порушення як під час виконання професійних обов'язків, так і в особистому житті. Враження порушення норм етики створюється, коли розважливі особи, яким стали відомі всі відповідні обставини, розкриті в ході резонансного їх з'ясування, можуть дійти висновку, що чесність, добросовісність, неупередженість, урівноваженість та професійна придатність судді поставлені під сумнів.

Суддя зобов'язаний встановлювати для себе, додержуватися і змушувати додержуватися всіх інших осіб зі свого оточення бездоганних правил поведінки, підтримуючи й утверджуючи на власному прикладі добросовісність у судовій владі. Він має докладати всіх зусиль до того, щоб його поведінка була бездоганною. Термін «докладати всіх зусиль» вживається в розумінні того, що кожен суддя повинен особисто застосувати усіх можливих заходів для демонстрації особистого етичного виховання та високоморальної, інтелігентної поведінки в будь-якій ситуації як під час здійснення правосуддя, так і в позасудовій діяльності.

Добросовісна поведінка судді має стосуватися всіх сфер його життя, зокрема – матеріальної (майнової) сфери. Йдеться про добросовісну поведінку судді в реалізації обов'язку бути обізнаним про свої майнові інтереси та здійснення активних дій щодо вжиття розумних (адекватних) заходів для того, щоб бути обізнаним про майнові інтереси членів своєї сім'ї, виявляючи повагу до законів і лояльність до публічних фінансових інтересів держави.

Важливим питанням у декларуванні доходів є добросовісність щодо майнових прав та обов'язків подружжя у структурі їхнього спільного і роздільного майна та надання відомостей про взаємне утримання і центр життєвих інтересів.

Оцінивши у сукупності встановлені обставини, Комісія дійшла висновку, що Поляк О.І. не підтвердила відповідності високим стандартам професійної етики та добросовісності, а тому кандидата за критеріями «Професійна етика» та «Добросовісність» оцінено у 0 балів за кожним.

Відповідно до пункту 4 глави 6 розділу II Положення рішення про підтвердження здатності здійснювати правосуддя суддею (кандидатом на посаду судді) у відповідному суді ухвалюється у разі отримання ним мінімально допустимих і більших балів за результатами іспиту та оцінювання критеріїв особистої і соціальної компетентності, а також бала, більшого за 0, за

результатами оцінювання критерію професійної етики чи критерію доброчесності.
Ураховуючи наведене, Комісія дійшла висновку, що Поляк О.І. не підтвердила здатності здійснювати правосуддя у Касаційному господарському суді у складі Верховного Суду.

Керуючись статтями 88, 93, 101 Закону, Положенням, Комісія

вирішила:

визнати Поляк Олену Іванівну такою, що не підтвердила здатності здійснювати правосуддя у Касаційному господарському суді у складі Верховного Суду.

Головуючий

В.Є. Устименко

Члени Комісії:

П.С. Луцюк

Т.С. Шилова